

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 “งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ศึกษาประวัติและความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

ที่มีต่อหลวงพ่อบ : กรณีศึกษาตำบลวังชมพู อำเภอเมือง

และตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

**The Study of history and devotion of people in Phetchabun Province
for “LuangPohThob”. In case study in Wangchompu Sub-district, Muang
District and Chondon Sub-district, Chondan District, PhetchabunProvince**

จันทร์พิมพ์ มีเปี่ยม¹ กมล บุญเขต ปาริชาติ ลาจน์นนท์ อังคณา จันทร์แสงศรี อารยา สอนบุตรนาค และ สมศักดิ์ ภูพรายงาม
Chanpim Meepiam Kamon Boonket Parichat Lajunnon Angkana Chansaengsri Araya Sonbutnak and Somsak PhooPraingam

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีต่อหลวงพ่อบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนตำบลวังชมพู อำเภอเมืองและตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวบ้านตำบลวังชมพู อำเภอเมือง และชาวบ้านตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการดำเนินการจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกประเด็น คือ ประวัติหลวงพ่อบและความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

ประวัติหลวงพ่อบ ผลการวิจัยพบว่า หลวงพ่อบ เป็นชาวบ้านยางหัวลมตำบลนายม อำเภอวังชมพู จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกำเนิด ท่านเกิดเมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2424 เป็นบุตรคนที่ 3 จากพี่น้องทั้งหมด 4 คน ของนายเผือก ม่วงดีและนางอินทร์ ม่วงดี ท่านเป็นคนมีเมตตากรุณา เขือกเย็น สุขุม ปราณีต่อสัตว์ ตั้งแต่สมัยเด็กพออายุ 16 ปี ก็ได้บวชเป็นสามเณรที่วัดช้างเผือกและเมื่ออายุ 21 ปี จึงได้อุปสมบทที่วัดเกาะแก้ว ได้รับฉายาว่า ชัมมะปัญโญภิกขุ ต่อมาได้ไปจำพรรษาอยู่ที่วัดวังโป่ง ก่อนไปพระอาจารย์สีได้กล่าวบอกท่านว่าฝากวัดช้างเผือกให้ท่านกลับมาพัฒนาอย่าปล่อยให้วัดร้าง จากนั้นหลวงพ่อบจึงเริ่มเดินธุดงค์บำเพ็ญภาวนาสืบศึกษาวิชาอาคม ท่านได้เดินธุดงค์ประเทศพม่า เวียงจันทน์ ประเทศลาวและประเทศเขมร แล้วกลับมาเดินธุดงค์ในประเทศ

¹ อาจารย์สาขาวิชาศิลปและการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ไทยโดยกลับมาจำพรรษาอยู่ที่วัดศิลาโอม ท่านได้ไปเรียนวิชากับหลวงปู่สุข แห่งวัดปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาทและหลวงพ่อง่า อดีตเจ้าอาวาสวัดศรีภูมิและอดีตเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก แล้วท่านได้ย้ายไปจำพรรษาอยู่ที่วัดพระพุทธรบาทชนแดน ท่านได้รับการแต่งตั้งจากคณะสงฆ์ได้รับเลื่อนสมณศักดิ์เป็นเจ้าคณะอำเภอชนแดน และได้รับการสถาปนาจากกรมการศาสนาเป็นพระครูวิจิตรพัทธาจารย์เมื่อท่านอายุได้ 85 ปี ดวงตาข้างขวาของหลวงพ่อบุบได้เกิดเป็นต้อเนื้อ ท่านจึงได้ไปรักษาที่โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร แล้วสามารถกลับมามองเห็นได้อีกครั้งแต่แล้วดวงตาข้างขวาก็เริ่มพรางมัวมองไม่เห็นจนบอดสนิทและต่อมาดวงตาข้างซ้ายของท่านก็เริ่มมีอาการเช่นเดียวกัน จนดวงตาของท่านก็ได้บอดสนิท ท่านจึงกลับมาจำพรรษาอยู่ที่วัดช้างเผือกเมื่อปีพ.ศ. 2515 เพื่อ บูรณะ วัดช้างเผือกขึ้นมาใหม่ให้มีความเจริญรุ่งเรือง และในวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2519 นายแล่มสีพรหมณ์ลูกศิษย์คนสนิท เห็นหลวงพ่อบุบมีอาการไม่ค่อยดี จึงพาท่านไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล ในกรุงเทพฯ พอเดินทางถึงตำบลนาเกลือท่านก็ได้ละสังขารจากโลกใบนี้ไปอย่างสงบ สิริอายุได้ 95 ปี ศิษยานุศิษย์จึงนำกายสังขารของท่านมาเก็บรักษาไว้ในโลงแก้วภายในฌาปนสถาน วัดช้างเผือกตามเจตนารมณ์ของท่าน

ความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเลื่อมใสศรัทธาหลวงพ่อบุบ(พระครูวิจิตรพัทธาจารย์) อยู่ในระดับ 4.58 คือ เลื่อมใสศรัทธามากที่สุด

คำสำคัญ: ประวัติหลวงพ่อบุบ ความเลื่อมใสศรัทธา กายสังขาร

Abstract

The objective of this research to study the story and believability of people in Phetchabun Province to LuangPohThob.

The population and sample group are 12 people in Wangchomphu Sub-district, Muang District and Chondan Sub-district, Chondan District, Phetchabun Province by Purposive Sampling and the sample group are 200 people in Wangchomphu Sub-district, Muang District and Chondan Sub-district, Chondan District, Phetchabun Province. By using way of process from the concerning documents and storage from interview and then analysis the data by separate issues are the story of LuangPohThoband believability of people in Phetchabun province.

The story of LuangPohThob, the result of research found that LuangPohThob was born at Ban Yanghualom, Nayom Sub-district, Wangchomphu District, Phetchabun Province on the date 3 Mar 1881, be the third child from 4 children of Mr. PhuagMuangdee and Mrs. In Muangdee. He was a humanization, calm, providence, kind to the animals since he was young. When he was 16 years old ordained as a novice at WatChangphuag and when aged 21 years he was ordinate as a monk at WatKohKaew, got the name that

“DhammaPanyopikhu”. Later moved to Wat Wang Pong, which PhraArjarn See said to him “Leave WatChangphuag to LuangPohThop to develop and not let it be a wasteful temple”. After that LuangPohThop started the hike, performed the sacrament prayer, studied the Magic masterly. He hiked to Burma, Vientiane in Laos and Cambodia then back to hiked in Thailand and hermitage at WatSilaMong. He got more study with LuangPoo Suk at Wat Pak KhlongMakhamThao, Wat Sing District, Chainat Province and also LuangPohNgao, a previous abbot of WatSriphum and primate of Lomsak District too. Later he moved to WatPhraBuddhabathChondan and got designation from the ministry assigned to be the Primate of Chondan District and also was established a new title from Department of Religion that “PhrakhruWichitphatcharajarn”. When he was 85 years old, the right eye of LuangPohThob got a Pterygium then he treated it at a hospital in Bangkok. After that his right eye back to normal again and later that right eye was worst and blind completely. Later his left eye was same the right one until blind both, so he moved to WatChangphuag in the year 1972 to restoration WatChangphuag return to prosperity again. And on the date 14 Mar 1976 Mr. ChakamCheephram, a close disciple saw LuangPohThob not very well then he took LuangPohThob to a hospital in Bangkok but when traveled to Na Chaliang Sub-district LuangPohThob passed away peacefully, aged 95 years old. The adherents put his dead-body in glass coffin in the Mondhop of WatChangphuag as his intention.

The believability of the sample 200 people, the result of research found that people in Phetchabun Province have the believability to LuangPohThob’s (PhrakhruWichitphatcharajarn) in level 4.58 is the most believability.

Keywords : The story of LuangPohThob, Believability, Dead-body

บทนำ

มรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่อะไรที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ได้มีการค้นคว้าสรรค์สร้างมาตั้งแต่ในอดีต และยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ งานศิลปกรรม ศาสนาวัตถุหรือที่เรียกรวมๆ ว่า โบราณวัตถุ ตลอดจนที่อยู่อาศัย สถานที่ประกอบกิจกรรมแหล่งศิลปกรรม สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์หรือที่เรียกโบราณสถานรวมไปถึงหลักฐานการบันทึกเรื่องราว เช่น จารึก และสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ภาษาขนบธรรมเนียมประเพณี การแสดงออกทางศิลปะ และความเชื่อ (กรมศิลปากร, 2541: 11)

มนุษย์ในอดีตกาลต้องเผชิญกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอันเป็นภัยนานัปการ มนุษย์ไม่มีความรู้หรือปัญญาที่จะเข้าใจและป้องกันภัยเหล่านั้นได้ มนุษย์จึงเกิดความกลัวและเกิดความเชื่อว่าภัยเหล่านั้นเป็นอภินิหารของสิ่งที่มีมหิทธานุภาพเหนือธรรมชาติ ความกลัวภัยนี้ทำให้มนุษย์เกิดความคิดที่จะป้องกัน บรรเทา หรือพยากรณ์เหตุการณ์นั้นๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 “งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”
ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

โดยการเช่นสรวงสังเวด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารหรือด้วยชีวิตสัตว์หรือแม้แต่ชีวิตมนุษย์ให้แก่ผีหรือเทพซึ่งมนุษย์กำหนดโดยความเชื่อ(สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2544: 25)

หลวงพ่อบท แห่งวัดช้างเผือก ตำบลวังชมพู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ท่านเป็นพระที่มีสมาธิและเชื่อกันว่าเมื่อท่านพูดสิ่งใดออกไปก็จะเป็นจริงดังที่ท่านได้พูดไว้ จึงทำให้ชาวเพชรบูรณ์มีความศรัทธาเลื่อมใสท่านมากดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นแรงศรัทธาในความเคารพนับถือของชาวเพชรบูรณ์ที่มีต่อหลวงพ่อบทจึงได้ศึกษารวมถึงเก็บรวบรวมประวัติและความเลื่อมใสศรัทธาของชาวเพชรบูรณ์ที่มีต่อหลวงพ่อบท และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลให้ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาในประวัติเรื่องราวของท่านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติของหลวงพ่อบท วัดช้างเผือก อำเภอเมือง และวัดพระพุทธรูปทชนแดน ตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีต่อหลวงพ่อบท แห่งวัดช้างเผือก ตำบลวังชมพู อำเภอเมือง และวัดพระพุทธรูปทชนแดน ตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขนิษฐา จิตชินะกุล (2545: 33) กล่าวว่า “ความเชื่อ” คือการที่มนุษย์ยอมรับนับถือหรือเกิดการยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้เกิดความรู้สึกรอบนุ่นปลอดภัย และมั่นคงในชีวิตนั้นอาจมีเหตุผลที่เพียงพอต่อการยอมรับ

ประภาศรี สีหอำไพ (2540: 108) ได้แบ่งประเภทของความศรัทธาออกเป็น 2 ประเภท คือ ศรัทธาที่เกี่ยวกับธรรมชาติ (ภายนอกหรือทั่วไป) และศรัทธาที่เกี่ยวกับตัวมนุษย์ (ธรรมชาติภายใน)

ยุทธภัณฑ์ เตชะแก้ว (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พิธีกรรมและความเชื่อการล่ำผีในภาคอีสาน” ผลการศึกษพบว่าพิธีกรรมการล่ำผีเป็นกระบวนการทางชีวิตอาศัยสภาวะวิกฤตในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อซึ่งเป็นการเจ็บป่วยของบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อมสร้างสรรค์พิธีกรรมเป็นเครื่องมือมีหมอลำผีฟ้าเป็นกลไกในการนำอำนาจจากความเชื่อเรื่องผีมาควบคุมพฤติกรรมในทางสังคมที่ยังลึกลงถึงการควบคุมทางด้านจิตวิญญาณสามารถจัดระเบียบแบบแผนทางสังคมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานทางสังคมความเชื่อและพิธีกรรมจึงเป็นหนึ่งในหลายปัจจัยที่มีบทบาทในการกล่อมเกลางานสังคมที่สั่งสมมาท่ามกลางการดำเนินวิถีชีวิตของชาวบ้านเป็นปัจจัยซึ่งนำมาสู่การสร้างกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานเพื่อคุณภาพของการอยู่ร่วมกันในชุมชนเป็นพลวัตของกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของชาวบ้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 “งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”
ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติหลวงพ่อบท
2. การศึกษาภาคสนามโดยใช้แบบฟอร์มการสัมภาษณ์กับบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติหลวงพ่อบท และสำรวจความเลื่อมใสศรัทธาของชาวบ้านตำบลวังชมพู อำเภอเมืองและชาวบ้านตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 200 คน
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

พบว่าหลวงพ่อบท(พระครูวิชิตพัชรจารย์) มีถิ่นกำเนิดอยู่บ้านยางหัวลมโดยกำเนิด ท่านเกิดเมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2424 ตรงกับวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 4 เป็นบุตรคนที่ 3 ของนายเผือก นางอินทร์ ม่วงดี มีพี่น้องทั้งหมด 4 คน หลวงพ่อบทบวชเป็นสามเณรเมื่ออายุ 16 ปี ที่วัดช้างเผือก โดยมีพระอาจารย์สีเป็นเจ้าอาวาสและอายุ 21 ปีได้อุปสมบทที่ วัดเกาะแก้ว โดยมีพระครูเมืองเป็นพระอุปัชฌาย์จากนั้นหลวงพ่อบทจึงได้ย้ายไปจำพรรษาอยู่ที่วัดวังโป่ง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นเวลา 2 ปี แล้วจากนั้นท่านเริ่มเดินธุดงค์ เพื่อบำเพ็ญภาวนาศีลศึกษาวิชาอาคม เมื่อท่านมีอายุได้ 85 ปี ตาของท่านได้มีดบาด ท่านจึงได้กลับมาจำพรรษาอยู่ที่วัดช้างเผือกในปีพ.ศ. 2516 ท่านได้บูรณะวัดและทำให้วัดมีความเจริญรุ่งเรืองมาถึงปัจจุบัน จวบจนท่านมรณภาพ รวมสิริอายุได้ 95 ปี

หลวงพ่อบทเป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีลูกศิษย์ที่เคารพเลื่อมใสศรัทธา มากมายเพราะท่านมีวิชาแกร่งกล้าและเป็นพระที่มีเมตตาต่อลูกศิษย์ทั้งหลาย ท่านได้แสดงอภินิหารหลายๆ อย่างให้ลูก ศิษย์ของท่านได้เห็น เช่นการถ่ายภาพหลวงพ่อบทไม่ติด น้ำมันศักดิ์สิทธิ์ และเครื่องรางของขลังที่ท่านได้สร้าง มากมายเพื่อให้ลูกศิษย์ของท่านได้มีไว้ติดตัวเพื่อป้องกันอันตรายต่างๆ จึงทำให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์เกิด ความเลื่อมใสศรัทธาเป็นอย่างมาก

สรุปผลการวิจัย

หลวงพ่อบทเกิดวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2424 ท่านได้ชื่อว่าบวชเนื่องจากตอนท่านคลอดได้เอาสิริษะและเท้า โผล่ ออกมาพร้อมๆ กันคุณเผือกจึงได้ตั้งชื่อว่า“บท”หลวงพ่อบทเป็นพระที่มีเมตตา สุขุม เอื้อเฟื้อ ปรานีต่อสัตว์ และ ท่านเป็นคนขยันชอบบูรณะวัดวาอาราม เมื่อท่านพูดอะไรก็เป็นเช่นนั้นจึงเป็นที่มาของฉายา หลวงพ่อบทวาจาสิทธิ์ ตอนที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ประชาชนก็เดินทางมากราบนมัสการท่านอย่างมากมาย บางคนก็มาบูชาเครื่องรางของขลัง บาง คนก็มาขอน้ำมัน แต่ที่ทุกคนขาดไม่ได้คือ ขอพรจากท่านเพราะว่าพรที่ออกจากปากของนั้นเสมือนคำประกาศิตคือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 “งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”
ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

หลังจากหลวงปู่ทบทมรณภาพในวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2519 สิริอายุรวมได้ 95 ปีปัจจุบันกายสังขารของท่านยังเก็บรักษาไว้ในโลงแก้วภายในมณฑปวัดช้างเผือก ตามเจตนารมณ์ของท่าน

ความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีต่อหลวงปู่ทบท อยู่ในระดับมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น คณะผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี และสละเวลาในการให้คำปรึกษารวมถึงการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัย และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ให้ทุนอุดหนุน ประจำปีงบประมาณ 2557 ในการจัดทำวิจัยเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

ขนิษฐา จิตชินะกุล. คติชนวิทยา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2545.

ประกาศรี สี่ห่อไฟ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ยุทธภัณฑ์ เตะแก้ว. พิธีกรรมและระบบความเชื่อการล่ เฝีฟ้าในภาคอีสาน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.

ศิลปากร, กรม. แก้วโครงหนังสือวัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ศ., 2541.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. นาฏยศิลป์ปริทรรศน์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.